

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Kummelön, Kristinehamn kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610023 Kummelön
Mittpunktskoordinat:	1395812 - 6579543
Totalareal:	27,6 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet.
Fastigheter:	Kristinehamn kommun; Skråkvik 2:1
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Kummelön är en halvö i södra delen av Ölmeviken, vilken är en grund vik av Vänern. Berggrunden, som består av hyperit och gnejs, ger området en lätt kuperad karaktär. År 1970 blev området naturreservat med syfte att bevara områdets hagmarkslandskap med dess biologiska och kulturhistoriska värden. Omfattande röjningsarbete utfördes efter reservatsbildningen då områdets hävd under några år varit eftersatt. Genom röjningsarbete och återupptag av beteshävd återskapades Kummelöns tidigare karaktär.

Idag utgörs området till största del av hagmark med glest trädsikt av lövträd, främst ek och lind. Flera gamla grova ekar med mulmförekomst påträffas, vilka är viktiga för områdets kryptogamer och insekter. Bland annat finns flera rödlistade insekter, till exempel orange rödrock, kardinalfärgad rödrock, mindre svampklobagge och brunhuvad spolbagge. Exempel på rödlistade lavar är parasitsotlav, parknål, skuggorangelav och blyertslav. Förutom riklig förekomst av kryptogamer och insekter hyser området ett rikt fågelliv. Skogsduva, kattuggla, entita, nötväcka, ärtsångare och härmsångare är några av arterna som förekommer i naturreservatet.

Markförhållandena varierar över Kummelön, från torra hållmarker med välavbetad grässvål till fuktigare partier med mer frodig vegetation. Större delen av Kummelön betas årligen av får och nöt. Ett referensområde har dock lämnats orört från röjning och bete. Syftet med referensområdet är att gynna vissa fågelarter samt för att kunna påvisa skillnaderna som uppstår då mark som denna och liknande inte hävdas.

På Kummelöns marker förekommer de för Värmland sällsynta arterna nässelsnärja, slån och oxbär. Vid stranden finns bitvis en tät bård av lövträd. Den ovanliga vattenväxten hornsärv förekommer bland Kummelöns vass- och sävruggar. Västra delen av området utgörs av våtmarker som ingår i högsta naturvärdesklassen i länets våtmarksinventering.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)
9070	Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ	9,4

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Kummelön är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för naturtypen *trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ* på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtypen i Kummelöns Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (9070)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 9,7 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vegetationshöjd? - Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma i området. - Täckning av träd- och buskskikt. - Det ska finnas minst x st ädellövträd med minst y cm bhd. <p><i>Typiska arter</i> Typiska arter av lavar och svampar.</p>

*/Bevarandemålen fastställs efter basinventeringen.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att naturtypen *trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- Lämplig skötsel. Skötseln av naturtypen bör baseras på bedömning av markanvändningshistorik, beståndshistorik och hävdhistorik. Hävd i form av bete är en förutsättning för många marklevande svampar och kärlväxter. Igenväxningsvegetation bör röjas bort.
- Vidkroniga hagmarksträd som vuxit upp i öppet solexponerat läge måste även i fortsättningen ha ljus och värme för att inte konkurreras ut. Många arter som lever på dessa träd minskar kraftigt vid beskuggning. Detta gäller främst lavar och insekter.
- Solinsläpp till markskiktet så att inte grässvålen luckras upp och skuggtåliga arter ökar.
- Kontinuitet av träd av olika åldrar och trädslag och en krontäckning på minst 25 % och max 75 %.
- Förekomst av olika substrat för epifytiska lavar, mossor och svampar. Exempel på substrat är död ved i form av grenar, torrakor, hålör och lågor samt förekomst av gamla och grova träd av varierande trädslag.

- Området får inte gödslas och betesdjuren bör inte heller stödutfodras. Gödsling och stödutfodring ger ökad näringstillgång med förändrad artsammansättning som följd.
- Någon påtaglig minskning av naturtypens typiska arter får inte ske. De typiska arterna reagerar relativt tidigt på förändringar som hotar naturtypens fortlevnad. De typiska arternas förekomst utgör ett mått på naturtypens bevarandestatus.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Inga direkta hot förekommer mot Kummelöns Natura 2000-område. De vanligaste hoten mot naturtypen, *trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ*, är utebliven eller felaktig skötsel. En minskad hävd på grund av färre antal betesdjur kan leda till igenväxning med träd och buskar. Detta regleras i Kummelöns fall av naturreservatets skötselplan. Luftföroreningar och sur nederbörd är ett indirekt hot som på sikt kan skada känsliga arter, främst föroreningskänsliga kryptogamer.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till naturtypen *trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ* på Kummelön uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Enligt 12 kap 8 § miljöbalken är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket.
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Miljöstödersättning för bete kan fås för bete av arealer som uppfyller krav på ersättning från LBU-programmet (EU:s miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker och slätterängar.)
- Kummelön är skyddat som naturreservat.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.
- Riksintresse geografiska avgränsningar enligt 4 kap MB, hela Natura 2000-området.
- Riksintresse för yrkesfiske.

Kummelön är sedan 1970 skyddat som naturreservat. Syftet med naturreservatet är bland annat att bevara och vårda hagmarkslandskapet med dess biologiska och kulturhistoriska värden. En stor del av naturreservatets betesmarker omfattas av miljöstöd och sköts enligt en upprättad åtgärdsplan. Förutsättningar att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för naturreservatets hagmarker bedöms vara goda med gällande skötselplan. Ytterligare bevarandeåtgärder för området ses i dagsläget inte som nödvändiga.

Bevarandestatus idag

9070 Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ

Nationellt

Naturtypen innefattar både trädklädda hagmarker och betade skogar. Kummelöns marker klassas till de trädklädda hagmarkerna. Hagmarker med främst ek är en karaktärsbiotop för södra och sydöstra delen av den boreala regionen. Östergötland tillsammans med bl.a. Kalmar-, Blekinge-, Kronobergs-, Södermanlands- och Stockholms län har ett stort ansvar i Sveriges bevarande av denna naturtyp.

Historiskt sett har andelen trädklädda betesmarker minskat till en bråkdel de senaste 100-200 åren. De gamla inägomarkerna har odlats upp och utmarkerna växt igen eller planterats med skog. Skogsbete är en försvinnande naturtyp över hela landet. Nedläggning av jordbruk och därmed upphört bete är det största hotet. Miljöstöd till jordbruket har dock förbättrat möjligheterna till lönsamhet för bete på naturbetesmark. Hur stor areal naturtypen täcker är svårt att uppskatta, framför allt då det gäller betad skog med höga naturvärden. Beräkningar enligt ängs- och betesmarksinventeringen i Sverige pekar på att det finns ca 50 000 ha av denna naturtyp. Däribland utgör ekhagar 4 800 ha, björkhagar 7 400 ha, blandlövhagar 13 000 ha och betad skog 11 500 ha. Betade skogar och hagar, kanske främst ekhagar, utgör en av de mest artrika miljöerna i Svensk natur.

Kummelön

Den trädklädda betesmarken på Kummelön har ett glest trädskikt av lövträd, främst ek och lind. Andra lövträd som förekommer är alm, ask, lönn, rönn, sälg, vide och vildapel. Flera av träden är gamla och grova med en välutvecklad barkstruktur och mulminnehåll. Ett flertal av träden (både levande och döda) har håligheter vilket uppskattas av fåglar och är dessutom viktiga för kryptogamer och insekter. Inom naturreservatet har ett 30-tal signal- och rödlistade arter påträffats bl a bårdlav, rostfläck, vedspik, oxtungesvamp och orangevingad kamklobagge. Av naturtypens typiska arter förekommer bl. a. härmsångare samt kryptogamerna ekspik, parknål, gulpudrad spiklav, lönnlav och sotlav.

Hävden har sedan bildandet av reservatet varit god. Området betas årligen av får och nöt och röjning av igenväxningsvegetation förekommer. Bevarandestatusen för de trädklädda betesmarkerna bedöms utifrån befintlig information vara gynnsam.

Uppföljning av bevarandemål

För att kunna bedöma naturtyper och arters bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras. Nedan beskrivs när och hur de olika bevarandemålen ska följas upp.

Inväntar nationellt uppföljningsprojekt.

Bilagor

1. Karta över Natura 2000-området
2. Ingående naturtyps utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

- Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. *Värmländsk natur – en reseguide*. 3:e upplagan. Trio Tryck AB, Örebro.
- Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverkets förlag, Stockholm.
- Länsstyrelsen Värmland, Miljöenheten. *Skötselplan för naturreservatet Kummelön*. Beslut 1988-05-27.
- Länsstyrelsen Värmland, Lantbruksenheten. 2001. *Åtgärdsplan för bevarande av betesmarker och slåtterängar vid Kummelön*.
- Länsstyrelsen Värmland, lantbruksenheten. 2004. *Ängs- och betesmarksinventeringen*. (opublicerad)
- Naturvårdsverket. *Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar* (www.naturvardsverket.se) 2004-12-06
- Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.